

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articole și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii
Concurs, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Crizele bisericesti din România.

Ni-s'a dat să vedem în vremea din urmă trei crize mari în biserica autocefală a României, crize cari ne-au umplut deadreptul de groază, căci din ele am văzut cât de subminată este acea sfântă biserică.

Prima a fost criza Ghenadie dusă pe arena agitațiilor politice. După ea a urmat criza sinodală. Se pare însă, că s'au încheiat numai dosarele lor, elementul vulcanic ce le-a produs a rămas ca să erupă cu nouă furie. Aceasta nouă erupție amenință de nou cu cutropire autoritatea bisericii ortodoxe din regatul român. Sfântul sinod a decretat »Mica bibliie« de carte eretică și cere dela ministerul cultelor, dl Disséscu destituirea autorilor ei, a episcopului Hușilor, Nicodim și a arhimandritului Iuliu Scriban. Criza aceasta a pus de nou în ordine de bălăie două tabere bisericesti, se războiesc peste trupul bisericii lui Hristos cu furia fanatismului destructiv. În chestia aceasta odioasă profesorii dela seminarul Andreian din Sibiu au răspuns cu următoarea declarație:

În fața nouilor turburări bisericesti din România.

Abia s'au liniștit valurile marilor turburări din biserica ortodoxă a României, și iată, se descarcă o nouă furtună asupra ei. Doi agenți ai catolicismului, dd. C. Cernăianu și preotul caterisit St. C. Păunescu, acuză într'un articol, publicat în »România Creștină« (30 sept. 1913) pe episcopul Nicodim al Hușilor și pe arhimandritul Iuliu Scriban, de erezie pentru publicarea »Micii Biblii«. Glasul acestor agenți ai catolicismului, a ajuns la urechea unor dușmăi personali ai »ereticiiilor« și urmarea a fost că un membru al sf. Sinod, arhierul Evghenie Piteșteanu, a adus chestia în sf. Sinod, iar acesta, cu majoritate de voturi, a decis că »Mica Bibliie« e eretică și că alcătuitoarii ei trebuiesc destituiți. În acest sens sf. Sinod a făcut o cerere pozitivă către d. ministru al cultelor.

Cine cunoaște vieța actuală a bisericii din România, rămâne uluit în fața acestui moment neașteptat.

Cum se poate să fie declarați eretici doi dintre cei mai idealști, mai luminați și mai harnici membri ai clerului superior din România? — astfel ne întrebăm noi, cari cunoaștem ortodoxia credinței acestor oameni, bogata activitate literară și pastorală a lor și

pe cari i-am socotit printre foarte puținii reprezentanți adevărați ai vieții creștine din România?

În fața acestui moment, care ne tulbură și ne revoltă adânc sufletele, ne simțim datori să ne spunem și noi cuvântul.

Convingerea noastră e că: *Nu considerații de ordin religios și teologic au provocat acest nou »scandal bisericesc« ci, ca și cu prilejul »scandalului sinodal« abia încheiat anul trecut, motive personale, isvorite din ură neîmpăcată, au dat naștere și scandalului din jurul »Micii Biblii«.*

Cunoaștem și noi »Mica Bibliie«. Apariția ei ni-a produs o vie hucurie, și noi am recomandat-o tuturor, ca o carte folositoare de suflet.

Cunoaștem și critica dlor Cernăianu și Păunescu, dar o găsim neîntemeiată. Cele câteva greșeli ale Micii Biblii, pe cari le relevă recensia, sunt atât de nelușmate, încât noi, ca teologi cari judecăm lucrurile sfinte fără patimi personale, susținem eu toată tăria, că ele nu alterează întru nimic doctrina bisericii noastre și sunt departe de a constitui o erezie, fiind cele mai multe »variate de text«, de felul cărora găsim foarte multe în diferite ediții ale Bibliiei.

Critica e pornită din motive de ură personală și nu dovedește absolut nimic ceea ce nu s'ar putea trece în contul micilor greșeli, pe cari le are orice carte.

Că unele citate nu se găsesc în Bibliie la locurile indicate, această învinuire i-s'a adus din Bibliie dela Petersburg, celei dela Blaj și celei din Buzău și încă chiar de mitropolitul Șaguna, care, la edarea Bibliiei de Sibiu, a comparat textele românești de până aci cu textele nemțești, grecești și slavone.*) Iar că mica Bibliie dă și icoane neorientale, — învinuirea aceasta i-se poate aduce cu acelaș drept și Bibliiei lui Șaguna, care cuprinde și ea icoane după Dore, ca și Mica Bibliie.

Oameni serioși însă n'au ridicat până acum acuzații de acest fel și faptul, că ele se ridică acum, se explică, numai din motive personale.

Că alcătuitoarii ar fi jignit în Prefață pe membrii sf. Sinod, e o acuzație, care ni se pare tot așa de forțată, ca și toate celelalte de până aci.

Ne miră radicalismul exagerat al sf. Sinod față de Mica Bibliie, mai ales că sf. Sinod a făcut în cărțile sale bisericesti greșeli cu mult mai multe și mai mari. Nu putem să nu relevăm câteva din aceste gre-

*) »Eu — zice Șaguna — începând a tipări Biblia română după cea dela Moscova (Petersburg), n'am pregetat a o asemăna cu cea sloveană și grecească, și iată am aflat, că în mai multe locuri nu se potrivește cu cea sloveană, care în toate corespunde celei grecești. Caută numai în a doua carte a lui Moisi la Esire cap. 36, și asemenează textul slovean cu cel românesc și te vei convinge, că numai până la al 8-lea stih se potrivește în parte cu textul slovean, dar apoi celalalt cuprins nici decum, și că dela al 8-lea stih nu mai sunt stihuri în cel slovean. Capul 37 așigderea are alt cuprins în Biblia sloveană, decât în cea română, și asta fără stihuri. S. a. m. d. Vezi »Correspondența lui Șaguna« de O. Ghibu în »Telegraful Român«, 1906 pg. 527.

șeli, cari dovedesc, dacă nu altceva, cel puțin, că sf. Sinod n'are dreptul să ridice acuzații împotriva altora. Iată d. e. câteva specimene din ediția penultimă a *Psaltirei* publicată de sf. Sinod (1895): „Iară eu am zis întru prosperitatea mea“ (Ps. 29), „Celebrați“ pe Domnul în alăută“ (Ps. 32) „Cel ce ai mântuit pe mișelul și pe mizerul dela împilatorul său“ (34) „Înrăutăți la cea din urmă se vor extermina“ (35), „Judecă-mă Doamne și sprijină cauza mea“ (42), „Favorele acordate de Dumnezeu Israelitenilor“ (), „Fețele împăraților sunt între damele Tale de onoare Doamne“ (44).

Tot așa de imposibil e redactat și *Evhologhiul* sf. Sinod, cu a. replăsmul (pg. 514), a dedica o biserică sf. X. (449, acesti stimat templu (539), te conjur cu numele marelui Dumnezeu (430), ploii binetimpurizate (556), mizericorde Doamne (556) camerele no. stre să fie abunđând de provizii (570), teroarea se investă cu binecuvântarea (454)**) ș. a.

Cum vine acum sf. Sinod, care a publicat astfel de lucruri, să declare eretici pe doi din ce mai luminați teologi, pentru o carte, care n'are nici pe departe atâtea greșeli, câte au publicațiile oficiale și obligate ale sf. Sinod?

Ni se pare că s'a depășit cu totul terenul creștinesc al discuției, trecându-se, pe acela al patimelor vulgare, și ni se pare că implacabilii acuzatori ai Micii Biblii, nu s'au pătruns de nici un cuvânt al acesteia și că nu și-au dat seamă nici de următoarele cuvinte ale Apostolului Pavel, citate la pg. 352 a acestei cărți, pe care, oricât va condamna-o sf. Sinod, noi o vom întrebuița cu conștiința liniștită până când va apărea vre-una mai desăvârșită: „Iogăduiți-vă unul pe altul, și de are cineva a se jeli asupra altuia să-l ierte. Precum Hristos via iertat pe voi, așa iertați și voi. Dar mai presus de toate, îmbrăcați-vă cu dragostea, care este plinătatea desăvârșirii, și pacea lui Dzeu să domnească în inimile noastre.“ Iată care e chemarea voastră. Toate câte faceți, fie cu cuvântul, fie cu fapta, spre slava și numele Domnului Isus Hristos să le faceți“. (Către Coloseoi, c. III, v. 13-17)

Nădăduim că d. G. Dissescu, ministrul cultelor, va găsi modalitatea de a apăra biserica ortodoxă română de o nouă nenorocire care pe noi cei de aici, ne-ar măhni adânc.

Sibiu, în 5/18 noemvrie 1913.

Dr. Nicolae Bătan,

profesor de teologie dogmatică și morală la Seminarul Andreian. Redactorul „Revistei teologice“.

Dr. Aurel C. Crăciunescu,

profesor de studiul biblic al vechiului și noului Testament.

Dr. Silviu Drăgomer,

profesor de istorie bisericească.

Dr. thol. et. phil. Pavel Roșca,

profesor la seminarul „Andreian“.

Dr. Onisifor Ghibu,

fost profesor la seminarul „Andreian“, inspector al învățământului primar din arhidieceza ortodoxă română a Transilvaniei.

Dr. Ioan Lupas,

fost profesor la seminarul „Andreian“ protopresbiter al Săliștei.

** Vezi O. Ghibu „Limba nouilor cărți bisericești“, Sibiu 1905, pg. 64 și urm.

După noi colegii noștri din Sibiu au luat prea ușor afacerea. Răul acela ce bântuie biserica României nu rezide în disciplina pe care va se o relege la forul ministrului de culte, ci în spiritul clerului de acolo. Clerul trebuie să fie renoit prin o educație superioară științifică și morală, capabilă de a-și apăra integritatea în afară și față de valurile politice și față de sobolii proselitismului, iar în lăuntru capabilă de o guvernare sufletească conștientă și cuceritoare. Până când nu vor fi facultăți teologice la nivelul teologiei de astăzi, în București și Iași întocmai cași seminare teologice lângă episcopii, nu se va putea crea un cler capabil de a satisface exigențele culturale ale zilelor noastre.

Dacă prin profesori luminați s'a putut face din facultatea medicală din București centrul culturii medicale în orient, de ce nu s'ar putea face tot prin profesori luminați facultățile teologice din România centrul culturii teologice în orient, ca prin aceasta cultură teologică să fie stăpânită nu numai societatea din regat, ci întreg orientul acum desrobii.

Nu la ministrul de culte, ci la catedră să aducem chestia clerului românesc. Catedra va renouă și Sionul românesc și va aduce la altarul ei și noua formație socială din Balcani. Aceasta este credința noastră în chestia furtunelor ce-și aruncă periodic valurile în biserica autocefală română.

Seminarul Andreian.

După lungi și agitate discuții seminarul Andreian din Sibiu a ajuns în stadiul edificării. Esc. Sa înalt Preasfințitul nostru Mitropolit a emis următorul circular.

Ioan,

din îndurarea lui Dumnezeu Arhiepiscop al bisericii ortodoxe în Transilvania și Mitropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Preaonoratilor protopresbiteri, onoratei preotimi și iubitorilor noștri poporeni, din arhiieceza noastră transilvană, dar și îndurare dela Dumnezeu Tatăl și dela Domnul nostru Isus Hristos, iar dela noi arhierescă binecuvântare.

După introducerea mea în scaunul arhiepiscopesc văzând și eu, cum au văzut și fericirii mei predecesori, Marele Andreiu și Miron, lipsa cea mare de biserică catedrală, aici în Sibiu, la centrul Mitropoliei noastre, după mai multe consultări, în sinoadele noastre arhidiecezane, mai ales în privința locului ne-am înțeles frățeste, să zidim aceea biserică catedrală în centrul orașului, în fața seminarului și a reședinței arhiepiscopesci, unde cu ajutorul lui Dzeu să și zidit.

După terminarea și sfințirea acelei catedrale, ivindu-se necesitatea zidirii și a unui nou seminar, fiind cel vechiu deteriorat și nesuficient față de numărul

sporit al elevilor. am pășit iarăși la consultare cu si-
noadele noastre arhidiecezane, mai mult tot numai în
privința locului de zidire, când apoi sinodul din anul
trecut, cu majoritate de voturi, s'a pronunțat pentru
zidirea aceluia seminar pe locul din strada Schewis,
un chilomentru depărtat de biserica catedrală și de
reședința arhiepiscopicească.

Având eu însă convingerea, că o așa mare de-
părtare a seminarului de biserica catedrală ar fi în
dauna bunei creșteri a elevilor seminariali, în sinodul
din anul acesta am supus din nou la pertractare che-
stiunea locului de zidire și mulțumită bunului Dumnezeu și
înțelepciunii domnilor deputați sinodali, că ne-am în-
teles iarăși frățește, să zidim în fața bisericii cate-
drale un nou edificiu seminarial, cu două etaje și cu
o sală festivă și pentru sinoade și congrese, atât pe
locul vechiului seminar, cât și pe locul celor două
case învecinate, anume spre acest scop cumpărate de
fericirii mei predecesori, rămânând neatinsă zidirea cea
cu două etaje, din fundul curții seminariale, făcută la
anul 1896, fiind deplin corăspunzătoare cerințelor.

Cu multă plăcere vin a vă anunța iubitorilor, că
noul seminar va fi unul dintre cele mai frumoase edi-
ficii din acest oraș, dar totodată a vă și arăta, că
zidirea dimpreună cu ajustarea lui va costă 300,000
coroane.

Deși fondul seminarial dispune numai de vre-o
200,000 coroane, și așa restul de vre-o 100,00 cor-
ne lipsește, am fost siliți totuși a începe zidirea și din
cauză, că vechiul seminar a fost excepționat de înal-
tul guvern, ca necorăspunzător. Am început însă acea zi-
dire în bună speranță, că mai ales iubirii noastre preoți și
fruntași ne vor sprijini și la aceasta întreprinde salu-
tară, prin contribuiri benevole, precum ne-au sprijini-
t și la zidirea catedralei și la înființarea fondului
cultural.

Dupăce colecta întreprinsă, în anul trecut, pentru
zidirea seminarului ce se contemplant în strada Schewis,
nu a avut rezultatul așteptat, poate și din cauza
locului prea depărtat de biserica catedrală; sperăm, că
acum, când acel seminar se zidește în fața catedralei,
toți ceice se interesează de viitorul neamului nostru,
vor sprijini după putință și aceasta întreprindere sa-
lutară.

Cunosc și eu însumi multele sarcini și greutăți
ale voastre iubitorilor, sporite și prin multele calami-
tăți din anul acesta, dar de altă parte știu și aceea,
că acele greutăți nu vă ating pre toți în aceeași mă-
sură. Apoi mai știu și aceea, că ori-ce ajutor atunci
este mai bine primit, când se face între împrejurări
grele, ca și banul văduvei din sfânta evanghelie. De
aceia vă rog pe toți, cari doriți viitor tot mai bun
neamului nostru, și anume, pre venerabilii noștri ase-
sori consistoriali, pe onorabilii protopresbiteri, preoți,
profesori, învățători, pe onorații noștri advocați, me-
dici, come-cianți, proprietari și industriași, să binevo-
iască a jertfi, după putință, și la aceasta salutară în-
treprindere, având în vedere că și seminariile altor
confesiuni din patrie tot prin asemenea colecte s'au
înființat.

Pentru a putea face oferte mai însemnate, lăsăm
ca acelea să se plătească în mai multe rate, în decur-
sul anului, cum și că în loc de bani, să se poată plăti
și cu acții dela băncile noastre.

Nu uitați nici voi iubitorilor, și spuneți și popore-
nilor voștri, că toate ale acestei lumi sunt trecătoare,
și numai singure faptele cele bune rămân și după
moarte, însoțindu-ne pre toți și dincolo de mormânt.

Nu uitați, că și sprijinirea seminarului nostru este
una dintre cele mai mari fapte bune.

Deși eu mai contribuiesc, în tot anul, pe tot
timpul cât voi mai fi în viață, câte 1200 coroane la
fondul nostru cultural, dela înființarea lui în anul
1898, totuși pentru a vă premerge și vouă cu exem-
plul meu ofer și la zidirea noului seminar modestul
sprijin de 3000 coroane.

Având zidirea noului seminar a se termina nu-
mai în vara anului viitor 1914, așa și întreprinderea
colectei să se înceapă numai în sărbătorile nașterii
Domnului din anul acesta, când și voi, și iubirii noștri
poporeni, veți fi mai dispuși la asemenea fapte filan-
tropice, când apoi și la întreprinderea acestei colecte
tot voi iubitorilor preoți să premergeți cu bun exemplu
și poporenilor voștri, având în vedere, că voi mai ales
prin seminar ați înaintat la onoarea și pozițiunea de
care vă bucurați, și numai dupăce vă veți înscrie voi,
cu ofertele voastre, să apelați și la poporeni voștri,
mai ales la cei mai fruntași, să contribuie și dânsii
după putință și la acest scop sfânt, mergând pe la
casele lor, arătându-le că fac o faptă bună, prin care
și eternizează și pomenirea lor în anele semi-
narului.

Ată ofertele voastre, cât și ale poporenilor voștri,
să le scrieți în coatele de colectă aici alăturate, pre
cari coale dimpreună cu ofertele colectate să le în-
aintați casei consistoriale până la sfârșitul lunii în
februarie 1914, de unde apoi pentru mai bună con-
trolă se vor publica și în jurnale.

Rugând fierbinte și pre bunul Dumnezeu, să ne
ajute și la această salutară întreprindere și împărtășin-
du-vă tuturor arhieriasca binecuvântare, am rămas
Sibiu, în 6 noemvrie 1913

Al vostru tuturor

de tot binele voitor

Ioan Mețianu, m. p.,
arhiepiscop și mitropolit.

„Ziua morților“...

— Un ecou. —

Vieța sufletească a neamului nostru în general
este stăpănită de *motive religioase*.

Învățătura mântuitoare a creștinismului, în forma
ei genuină, așază pe substratul vechei culturi moște-
nite dela Romani, a alcătuit dintru început cuprinsul
și esența vieții spirituale și morale a poporului nostru
romănesc de pretutindenea.

Stăpânită și cărmuită, în tot decursul veacurilor
trecute, de adevărata doctrină religioasă și îngrădită
în formele și rânduielile tradiționale ale bisericii, vieța
sufletească a neamului, din norocire, s'a desfășurat în
alvia sa proprie, ferită de înrăuriri streine și în chițul
acesta a ajuns de și-a păstrat până astăzi curățenia ei
originară și *caracterul ei particular*.

Procesul acesta de dezvoltare firească, care ne
înfrățește viața națională și etnică concreșcută, cu
vieța religioasă și bisericicească, s'a concretizat la noi
în cunoscuta loznică: „*biserica ne-a conșervat naționa-
litatea*“ — o frază, care mulți o iau pe buze fără
însă s'o simtă sau să-i priceapă rostul ei adânc.

Da, adevărat este. Biserica cu învățăturile și rin-
duielile ei a contribuit *mai mult* la păstrarea indivi-
dualității etnice și a comorilor sufletești ale neamului,

pentru că, cum am spus, viața lui sufletească, sub toate raporturile și aspectele ei, s'a plămădit și s'a dezvoltat sub influința bisericii și în cadrele formelor de viață religioasă, iar biserica este, prin însăși ființa și menirea ei, instituțiunea cea mai conservativă.

Adevărul acesta a intrat de mult în conștiința noastră publică. Potrivit îndrumărilor lui, orice înstrăinare dela datinile și obiceiurile religioase apucate din bătrâni, orice neglijare sau desconsiderare a rânduielilor tradiționale ale sfintei noastre biserici dreptcredincioase, la noi a stârnit totdeauna resentiment și s'a considerat cu tot dreptul ca *profanătoare dezastruoasă*.

Abateri sau devieri de natura aceasta s'au mai semnalat ici colea și'n viața noastră bisericască, dat fără să fi fost înfierate, la toate ocaziunile, cu asprimea cuvenită.

Din partea noastră, mărturisim, că am simțit o adâncă jnire și repulziune, ori de câte ori ni-s'a dat prilejul să observăm, într'o formă sau într'alta, părăsindu-se rânduilele și obiceiurile noastre religioase, sau alte forme de manifestare a vieții noastre sufletești, și înlocuindu-se cu datini și formalități imprumutate dela *neamuri și confesiuni străine*.

Câteva cazuri concrete — prinse în fuga condeiiului — vor ilustra mai deaproape rostul acestor constatări.

Cel ce a umblat prin Bihor, Sălagiu și Sătmar, de bună seamă va fi observat, că preoțimea noastră din aceste părți marginase, mai cu seamă cea greco-catolică, s'a îndepărtat în multe privințe de formele și rânduielile „legii vechi” și a început să prezinte tot mai puține note comune cu prototipul așa numitului „*popă românesc*”, în accepția ideală a cuvântului.

Tendența aceasta de izolare și diferențiere — care se urmărește probabil de dragul „sfintei uniri” — în unele locuri și la unii oameni a luat un caracter atât de pronunțat, încât se găsesc exemplare de preoți uniți, cari caută să se deosebească de „greci” nu numai în materie de credință, ci chiar și în rit, în port și în vorbă. Fără să intrăm cu acest prilej în amănunte, amintim numai spre ilustrare, că de pildă în multe biserici gr. catolice de prin părțile amintite, icoanele și crucifixele sunt aproape toate executate în stilul iconografiei și al ornamenticeii consacrate de biserica apuseană, iar obiectele sfințite și utenziile lor bisericesti, procurate de regulă dela Szent István-társulat din Budapesta, gem de imitații catolice.

Această neînțeleasă străduință de a se apropia și a se asemăna cât mai bine cu popistașii, chiar în privința formelor de cult și de rit bisericesc, print unele locuri ar fi luat proporții atât de mari, încât anumite praznice de-ale noastre, cu caracter mai distinct ortodox („grecesc”) cum sunt: *Sf. Paraschiva, Sf. Trei Ierarhi, Sf. Imp. Constantin și Elena* etc. au început pur și simplu să nu le mai serbeze cu liturghia. În schimb sunt de aceia, cari cinsteșc și iau parte la sărbători curat catolice, cum este „*Conceptiunea immaculată a Mariei*” sau „*Joiă Verde*”, și alte procesiuni sau festivități religioase popistașesti, la cari nu odată au fost văzuți luând parte și preoți și credincioși români gr. catolici.

În urma acestei tendințe vădite de apropiere și contopire cu biserica catolică, nu-i mirare dacă în părțile acestea întâlnim o sumedenie de abateri și devieri dela vechile noastre datini și rânduielile noastre bisericesti, cu nuanță specifică românească, iar ce este

și mai dureros, locul lor încep a-l lua obiceiuri religioase streine de biserica, noastră și de credința ei.

Între acestea se ridică la suprafață cu deosebire *cultul sau amintirea morților*, care se ține la 2 noiembrie nou, a fiecărui an. Eram obișnuți cu morurile onora din credincioșii noștri, domni și țărani uniți și chiar ortodocși, de a cerceta din când în când și biserica romano-catolică, ne deprinsesem cu icoanele și crucifixele catolice din casele lor, cu cărțile lor de rugăciuni și cu alte semne de înstrăinare, — dar cu toate acestea, mărturisim, că am avut cea mai întristătoare impresie, când am văzut, în ziua de 2 noiembrie nou, domni și dame din societatea românească, mergând la cimiteriu și acolo, alătura cu Nemții, cu Slovacii și cu Ungurii romano-catolici, depunând și ei cununi de flori artificiale sau aprinzând luminări la mormintele, ce le aparțineau!

Faptul acesta — care nu este izolat — este mult mai semnificativ, mai dureros și mai primejdios la consecințele lui, decât să nu merite întreagă atenția și preocuparea noastră.

Se știe — sau dacă nu, ar trebui să se știe, — că sf. noastră biserică (ortodoxă și unită deopotrivă de rit răsăritean, în temelul credinții și a învățăturii sale despre legătura dintre vii și morți, a așezat niște zile anumite, pentru ca să serbăm, aducerea aminte de cei răposați și să ne rugăm pentru odihna lor sufletească. Zilele acestea sau așa-numitele „*Sâmbetele morților*”, cum sunt mai ales: Sâmbăta lăsatului de carne Sâmbăta din păresimi, Sâmbăta Rosalelor, și în sfârșit toate Sâmbetele de peste an (afară de Sâmbăta cea mare) sunt rînduite și potrivite pentru pomenirea celor morți. Rîndueala acestui obicei variază și după ținuturi. Astfel de pildă pe aici se mai ține și Lunia după Dumineca Tomii, numită în termen popular „*Paștile morților*”. Cu'n cuvânt sunt mai multe zile de peste an, destinate anume pentru cultul morților noștri, numai ziua de 2 noiembrie nou nu există și n'are ce căută între zilele acestea frumoase, așezate de biserica noastră răsăriteană pentru pomenirea cu evlavie a celor, cari au viețuit întru învățatura ei și au adormit întru dreapta ei credință.

Ziua aceasta pentru cultul morților există numai în biserica romano-catolică.

Căci este deosebire între noi și între popistași cu privire la pomenirea morților, atât din punct de vedere dogmatic, cât și ritual.

Romano-catolicii, după cum se știe, propovăduiesc credința în „purgatoriu” sau în „focul curățitor”, un loc unde vor ajunge, după ce se despart de trup, sufletele întinate cu păcate grele sau de moarte. Ei spun, că sufletul rămâne acolo până se curată de păcate. Iar curățirea se poate ajunge prin rugăciunile celor rămași în viață. În ziua de 2 noiembrie credincioșii de confesiunea rom. catolică ies deci cu toții la cimiterii, și punând coroane de flori și aprinzând luminii și lămpașe se roagă (din carte) lui Dumnezeu, pentru că prin rugăciunile acestea să spele și să usureze păcatele rudeniilor răposate, să le scape sufletele din purgator, spre a dobândi locul fericirii eterne. În scopul acesta la ei nici nu este neapărată trebuința de preot.

Noi, cei de credință și de rit ortodox, avem ca totul altă rânduială.

Noi nu credem în purgator. Noi pomenim pe morți cu cântări jalnice, cu rugăciuni de deslegare și cu fapte de milostenie (pomeană) pentru iertarea păcatelor și pentru odihna sufletelor lor. Această slujbă re-

ligioasă întru pomenirea morților (parastas, pus) la noi o săvârșește *preotul*, cel înzestrat cu darul și puterea deslegării, și este împreună, după locuri și împrejurări, cu diferite datini și formalități (colivă, colăcei, pom etc.), izvorite din adâncimea credinței și din bogăția imaginației populare.

Pomenirea morților la noi Români prin urmare, pe lângă că e mult mai practică și mai religioasă, dar are alt timp alt înțeles, decât la alte confesiuni.

Astfel stând lucrul, este firească jignirea ce o simte omul, văzând cum din lipsa de educație religioasă în duh românesc, din mania imitației și a fastului, rinduelile și datinele bisericesti, cu ajutorul cărora ne-am conservat ființa și individualitatea etnică, încep a se pierde sub ochii noștri, se fac uitate și se înlocuiesc cu obiceiuri de împrumut, cu desăvârșire streine de credință, de inima și de mentalitatea noastră.

Ce împrumută însă acestor constatări și reflexii o notă de actualitate?

Iată ce. În Nr. 230 al ziarului „Românul” s'a putut citi, la rubrica informațiilor, un articolăș purtând titlul de mai sus, în care cineva află de trebuință să spună publicului românesc din cele patru unghieri că: „E seară... e 1 noembrie, ziua morților”. (1) Și din prilejul acestui, pentru dânsul „sărbătoresc”, autorul anonim află de potrivit să mediteze, plasându-și la gazetă câteva rinduri de mălaiată filozofare asupra morții și a vieții.

Spun drept, că am rămas foarte mirat la vederea acestor șire prizărite. Cum? — mi-am pus întrebarea — este posibil, ca și un jurnal românesc, organul partidului național chiar, să nesocotească rinduelile și tradițiile noastre religioase, prăznuind „Ziua morților” deodată cu popistașii?

Este o greșală aceasta, o scăpare din vedere, atât de gravă, încât la tot cazul merită se fie semnalată și reprobată cu toată sinceritatea, pentruca să i-se aplice corectura cuvenită, iar pentru viitor ziarul „Românul” să se ferească de a mai trata pe cetitorii săi, preoți și dascăli români binecredincioși, cu meditații de „Ziua morților”.

Greșala aceasta regretabilă a observat-o între alții și dl A. C. (dl Ciura?) din Blaj, care în Nr. 235 al „Românului”, în firul unor amintiri de ordin subiectiv, pe cari se vede că i le-a stărnit articolul menționat, cu o logică firească și preoțească își pune întrebarea:

„Pentruce nu sărbătorim această minunată pomenire a morților după obiceiul și rânduiala bisericii noastre răsăritene? Ce avem noi cu 1 noembrie al bisericii apusene?.. Să respectăm cultul religios al oricui, dar să nu ne lăpădăm de al nostru, ales când el are aceleași comori de adâncă frumseță. *E o rușine, ca într'un cimiter românesc — unde abia sunt zece morminte streine — să prăznuim ziua de întâi noembrie al străinilor...*”

Dl A. C. are perfectă dreptate. Și noi cu toată inima ne facem echoul acestui glas de durere, care vine tocmai dela Blaj. Faptul însă ne pune pe gânduri.

Căci — dacă această mare „rușine”, la care face aluzie dl C. s'a întâmplat cumva chiar și în cimiterul catedralei mitropolitane din Blaj, dacă prin urmare nu numai redacția „Românului” din Arad, centrul episcopiei noastre ortodoxe și focarul vieții naționale, ci și Blajul istoric din inima Ardealului prăznuiește „Ziua morților” (halottak napja!) în ziua de 2 noembrie nou, la olaltă cu popistașii, atunci la ce să ne mai prinză-

mirarea de înstreinații și hibridii corelegionari de pe la noi, din nemijlocita apropiere a Hajdudorogului?

Pe al cui suflet rămâne atunci păcatul de a fi corcicit credința strămoșească și de a fi schimonosit sufletul românesc?

Și cum rămânem cu fraza: „biserica ne-a conservat naționalitatea”?

Gh. Tulbure,
protopresb. asesor cons.

Sfințirea bisericii din „Serghis”.

Nepătrunse sunt lăinele prevedinței! Când s'a întâmplat nenorocirea arderei sfintei bisericuțe de lemn din „Serghis” toată lumea cutremurată să întreba, oare noi, săracii creștinii dela munte, când vom avea vreodată o biserică în locul celei arsă, și iată, că pământul lor le-a dat cărămida arsă, pădurea lor banii de lipsă pentru facerea noului Sion, care, ridicat mareț cam tot în locul unde a fost biserică de lemn, s'a dat destinațiunei sale prin mandatarul arhieresc, protopopul tractual Alesandru Munteanu.

Bland și adevărat slujitor al altarului Domnului, Român înflăcărat și plin de lumina învățaturii evanghelice, părintele Alesandru Munteanu are bucuria să înalte aproape în fiecare an, în tractul său câte o biserică, celate nebiruită a neamului, fără zgomot și cu inima înpăcată, că adevărul faptelor sale trebuie să iese odată la lumină.

Suntem fericiți a-l avea protopop al nostru, graiul său românesc isvorit din adâncă dragoste de neam, ne-a încălzit sufletele prin piedici înțelepte, prin cuvântări înălțătoare, mai de multe ori; dar acum la sfințirea bisericii din Serghis, par'că s'a întrecut pe sine, vorbiă inspirat la înțelesul poporului, cu adâncă înțelegerea rosturilor noastre sufletești.

Tărâtimea din Serghis și din satele învecinate, eră înflăcărată de cuvântarea plină de învățatură a Prea Onoratului Domn protopop. În mai multe rânduri, cu lacrimi în ochi și cu sânceritate țărănească ziceau „trăiască-te Dumnezeu și pe părinții tăi” vorbe dela inimă, vorbe drepte, cari rămân o convingere și exprimă un dor curat al poporului pentru vrednicul nostru șef tractual.

Sâmbătă dupăamiază la 28 sept. 11 oct. protopopul nostru asistat de preoții: Gheorghe Onciu din Surduc, Dimitrie Vușcan din Vărciorog, și preotul din Serghis Petru Popa, au servit slujba priveghierii, iar duminică în 29 sept. 12 oct. 1913, asistat de preoții: Gheorghe Onciu din Surduc, Petru Papp din Oștileu, Teodor Vușcan din Bucuroia, Teodor Borha din Baită, Iosif Crainic din Sărând, Vasilie Chirila din Tilecuși și Petru Popa din Serghis au săvârșit sfințirea apei, au încunjurat biserică, sfințindu-o după tipic, au intrat în biserică, au sfințit-o toată, altarul și celelalte ale sfintei proscomidii.

Întru realizarea ideii Prea On. Domn protopop Alesandru Munteanu, de a se zidi o biserică nouă în Serghis, părintele veteran, au lucrat Petru Popa din Serghis, și părintele abil al Vărciorogului Dimitrie Vușcan, căruiu li revine partea leului, la zidirea și respective finanțarea noului Sion.

Părintele Vușcanu ajutat de epitropul I Teodor Galu și îndeosebi de judele comunal Dimitrie Cocube, au meritat întreaga recunoștință poporului pentru ostenelele lor.

Terminându-se sfânta liturghie, a urmat numai decât părăstasul pentru odihna sufletului în veci neuitatului nostru mare aviator *Aurel Vlaicu*.

Șapte preoți cu protopopul opt, au înălțat rugi ferbinți la tronul Tatălui ceresc, pentru fericita odihnă a scumpului nostru Vlaică, — iar poporul cu capul plecat suspină: „Doamne iartă-l și-l doihnește“. Eră o tainică tăcere. Vorbeau numai lacrimile. . . . D-na preoteasă Crainic din Sărând, poate avea mulțumirea pentru jertfa adusă și pentru amintirea zburătorului pierdut.

Atât sub decursul sfintei liturghii, cât și la paraslas, răspunsurile le-a dat corul pe 2 voci alor 30 de școlari de sub conducerea harnicului învățător *Nicolae Hanza*, din Lunșoara.

Creșterea, ce să dă acestor odrasle ale neamului nostru, este din cele mai frumoase. Copilași drăguți cu îngereștile lor glasuri, ne-au umplut sufletul de adevărată bucurie și mângâiere. — am dori să vedem din fiecare școlar cu timpul câte un cântăreț de strană și harnic conducător de cor.

După stropirea poporului cu apă sfințită din partea dlui protopop, părintele Vărciorogului *Dimitrie Vușcan* într-o scurtă, dar măduoasă expunere arată pe toți dăruitorii sfintei biserici, îndemnând și pe alți, ca să le urmeze faptele creștinești. Termină apoi cu frumoasele cuvinte: „Cel ce are biserica de maică, are pe Dumnezeu de tată“.

Oaspeții adunați au fost găzduiți o parte la masa ospitară a părintelui *Dimitrie Vușcanu*, câți n-au încăput aici, li-s'a făcut loc în sala cea mare din școala din comună, unde li-s'a oferit în destul mâncare gustoasă și băntură aleasă.

Toasturile au fost începute de părintele protopop *Alesandru Munteanu* pentru Monarh și Preasfinția Sa, apoi au urmat altele scurte și pline de căldura dragostei de neam.

La dorința Uneretului taraful de lăutari din Tileagd a cântat frumoasele noastre doine. — Toți ne-am despărțit și cu cele mai plăcute impresiuni și cu nădejdea, că încurând vom fi iarăși poftiți la o nouă sfințire de biserică; aceasta fiind a 22-a de când protopopul nostru conduce destinele protopresbiteratului Peșteșului.

Biserici și școli cresc sub mâna acestui protopop, cari iubeste munca și unește reclama; dar simțământul meu de cinste preotească mi-a dictat să spui de astădată convingerea inimei mele și să vestesc națiunei că noi ne întărim.

„Gula cavat lapidem, non vi, sed saepe cadendo“.

Gheorghe Onciu,
preot.

CRONICA.

Clericii neapți de învățatori. Un domn care nu vede mai departe de reuniunea învățătorilor, sub pseudonimul de „podgorean“ contestă în organul reuniunii învățătorilor, absolvenților de teologie calitatea de a deveni folositori școlai prin câștigarea diplomei de învățator la care este îndrumată, vor fi numai niște „transfugi“ ai școlai zice înțeleptul. I-am duce mai aproape lumina din afară care luminează tuturor, dar dânsul declară a privi că nu poate fi convins despre contrarul. Renunțăm dar la opera convingerei care și așa n'ar avea altă soartă decât a permis ei din care s'a născut și acest popor de Bileam.

Aviz. Examenele corigente de calificățiune învățătorescă se vor ține în luna decembrie, cei interesați să se anunțe.

Delegațiune română în Serbia. La bis. „Madona Dudu“ din Craiova s'a aflat clopotul lui Carageorge, un moș de-al actualului rege sârbesc. Eforia a hotărât reînapierea acestui clopot — ca o scumpă amintire a timpilor trecuți — regelui sârbesc *Petru I*. Delegațiunea română — în frunte cu d-l Iorga — a sosit duminică la curtea regală, unde a fost primită în audiență de rege. Din acest prilej/d-l Iorga a fost decorat cu ordinul „Sf. Sava“ în gradul de mare oficer. După dejun d-l Iorga a ținut o conferință la academia sârbească, vorbind despre relațiile dintre România și Serbia.

Statuă Monarhului. Din prilejul aniversării de 65 ani de domnie, „Tripla alianță“ a luat hotărârea să ridice un monument octogenarului Monarh. S'a și început colectarea banilor necesari.

Monument păcii. La inițiativa d-lui prim ministru român *T. Maiorescu*, parlamentul român va ridica în București un monument, care se amintească despre pacea făcută astă vară între popoarele balcanice.

Câte foi vin în țara noastră? Oficiul postelor ungare arată printr'o statistică, că numărul exemplarelor de foi, cari vin la noi din străinătate trece peste 20 mil. Cele mai multe vin din Austria, unde ziaristica e mai bună ca la noi.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant dela școala confesională gr.-ort. rom din **Bulza** — tractul Lipovei — în nex cu ordinul Ven. Consistor de sub Nr. 5026/913 se publică de nou concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata 516 cor. 40 fil. dela comuna bisericască, iar 364 cor. întregire dela stat. 2. Pământ în valoare de 80 cor. 3. Pentru lemnele învățătorului 40 cor. 4. Cortel liber în noul edificiu școlar și grădina $\frac{1}{4}$ jugăr. 5. Pentru conferință 20 cor. 6. Pentru scripturistica 6 cor. 7. Întregirea dela stat după serviciul prestat se va cere dela stat.

Alesul învățător este îndatorat a ține strana cantorală în dumineci și sărbători, a instrui elevii în cântările bisericesti, a lua parte la mormântări și a conduce școala de repetițiune fără alta remunerațiune.

Refectanții sunt poftiți ca recursurile ajustate cu documente originale și anume: a) extras de botez din matricula bis. și extras de naștere din matricula civilă, b) diplomă de învățator, c) atestat de serviciu de până aci, d) atestat de apartinență dela antistia comunei natale, — și adresate comitetului parohial din Bulza să le înainteze în termenul fixat P. O. Oficiu protopopesc gr.-ort. rom. din Lipova (Lippa) având a se prezenta în careva duminică ori sărbătoare în sf. biserică din Bulza spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Dat din ședința comitetului parohial gr.-ort. rom. ținută în Bulza la 23 iunie (6 iulie) 1913.

Comitetul parohial,

în conțelegere cu: *Fabritiu Manuila*, protopresbiter inspector școlar.

—□—

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din Ignești (Ignafalva) se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumente:

1. Dela epitropia parohială: 200 cor.; 2. 16 jugh pământ și grădină școlară; 3. Naturale în preț de 130 cor.; 4. 6 stângini lemne, din cari se va încălzi și școala, conferință 10 cor., scripturistică 10 cor. Lo-salarul, ce l-a avut antecesorul. Aceasta însă nu voiește a-a și l'comitetul deși, nu mă îndoiesc, va fi cuință corespunzătoare. Intregirea salarului e cerută dela stat.

La recurse sunt a se alătură în original următoarele documente: 1. Estras de botez, 2. Diploma de învățător, 3. Atestat de apartinență, 4. Atestat de serviciu.

Alesul va prevedea strana fără alta remunerație. Recursele adresate către comitetul parohial din Ignești sunt a se înainta P. O. Of. ppbit. din Buteni (Körösbökény), având reflectanții a se prezenta în cutare duminică ori sârbătoare în sf. biserică, spre a-și arată desteritatea în cânt și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Florian Roxin* ppbiter, insp. școlar.

—□—

1-3

Nr. 3727 șc. 1913.

Din partea Consistorului din Oradea-mare, pentru postul de rector al internatului nostru diecezan din Beiuș, se publică concurs.

Beneficiul împreună cu acest post este, locuința și proviziunea întreagă în internat, precum și 800 cor. în bani, ce se vor plăti în rate lunare anticipative.

Ceie vor recurge pentru aceasta funcțiune, vor avea să dovedească, că:

1. Sunt români ortodocși și aparțin ierarhiei mitropolitane gr. or. rom. din Ungaria și Transilvania.

2. Că au testimoniu de maturitate și calificațiune preotească pentru parohii de clasa primă.

3. Că în serviciile anterioare au dovedit sârguință și purtare bună.

4. Că sunt neașătorii.

În lipsa de recurenți calificați sau acceptabili, vor fi admiși la concurs și teologi cu absolutoriu în regulă.

Se observă, că alesul rector are să locuiască permanent în internat.

Recursele se vor prezenta acestui Consistoriu, inclusiv până în 18 noemvrie, 1 decemvrie 1913.

Oradea-mare, din ședința Consistorului eparhial ca senat școlar, ținută la 29 octomvrie (11 noemvrie) 1913.

Consistorul gr. or. rom. din Oradea-mare.

Vasilie Mangra,
vicar-episcopesc.

—□—

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din Prăjești (Parázs) se descrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan.

Emolumente: a) 300 cor. din cassada epitropiei culturale. b) Venite stolare 10 cor. c) Pământ învățătoresc cu dreptul de pășunat rescumpărat în bani; 160 cor. d) 960 hl. bucate rescumpărate în bani 12480 cor. e) 60 l. mazere rescumpărată în bani 840 cor. f) 16 metri de lemne pentru învățător rescumpărate în bani împreună cu cărăușie 80 cor. g) Confe-

rință 6 cor. Locuința în natură și grădină de legume. Intregirea salarului dela stat e în curgere.

Reparări mai mici și curățirea la locuința învățătorului, atât pe din lăuntru cât și pe din afară, cade în sarcina învățătorului, iar a saiei de învățământ în sarcina comunei bisericesti.

Alesul va prevedea cantoratul fără alta remunerație.

La recurse sunt a se alătură în original următoarele documente: 1. Estras de botez. 2. Diploma de învățător. 3. Atestat de apartinență. 4. Atestat de serviciu.

Recursele adresate comitetului parohial din Prăjești, sunt a se înainta oficiului ppbiteral din Buteni (Körösbökény); având reflectanții a se prezenta în cutare duminică ori sârbătoare în sfânta biserică din Prăjești spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Florian Roxin* ppbiter, insp. școl.

—□—

2-3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresci din Moneasa (Monyháza) se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan.

Emolumentele: Din cassa epitropiei parohiale 320 cor. Pentru lemne 120 cor., din cari este a se încălzi și sala de învățământ, curatoratul 20 cor. Pentru conferințe 20 cor. Pentru scripturistică 10 cor.

Școala corespunde legii, iar salarul e întregit dela stat.

Alesul va fi obligat să prevadă cantoratul pe lângă stolarul obișnuit și să înființeze și conducă cor bisericesc fără altă remunerațiune.

Recursele sunt a se ajusta cu următoarele documente originale: 1. Extras de botez. 2. Diploma de învățător. 3. Atestat de apartinență. 4. Atestat serviciu.

Reflectanții au să se prezinte în sfânta biserică din Moneasa, iar recursele adresate comitetului parohial să se trimită oficiului ppresbiteral din Buteni.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Florian Roxin*, ppresb. insp. școl.

—□—

2-3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din Roșia (Borosrősa) se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Bis. și Școala“.

Emolumente: În bani gata 352 cor. 5 șinice grâu, 5 șinice cucuruz, 16 m. lemne numai pentru învățător, pentru conferințe 12 cor., scripturistică 6 cor., la olaltă dau 600 cor., Intregirea e în curgere dela stat.

La recurse sunt a se alătură în original următoarele documente: 1. Estras de botez. 2. Diploma de învățător. 3. Atestat de apartinență. 4. Atestat de serviciu.

Alesul va prevedea strana fără altă remunerație.

Recursele adresate către comitetul parohial din Roșia sunt a se înainta P. O. Of. ppbit. din Buteni (Körösbökény), având reflectanții a se prezenta în cutare duminică ori sârbătoare în sfânta biserică, spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Florian Roxin*, ppbiter, insp. școl.

—□—

2-3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din Văsoaia (Vészalja) cott Acad se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan.

Emolumentele: a) 600 cor. din cassada epitropiei culturale. b) 20 cor. pentru conferință. c) 8 cor. pentru scripturistică. d) Cvarțir și grădină de 1/2 jugh. catastral.

Pentru curatorat și încălzitul salei de învățământ se va îngriji comuna bisericească.

Urcarea salariului fundamental și cvinvenalele nu le asigură com. bis. ci se vor cere dela stat.

La recurse sunt a se alătură în original următoarele documente: 1. Extras de botez. 2. Diploma de învățător. 3. Atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány) dela antistia comună. 4. Atestat despre serviciul prestat.

Alesul va fi deobligat a providea strana fără altă remunerare.

Recursele adresate comitetului parohial din Văsoaia sunt a se înainta oficiului ppresbiteral din Buteni (Kőrösbökény) având reflectanții a se prezenta în cutare duminică ori sărbătoare în sfta bis. din Văsoaia spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Florian Roxin*, ppresbiter inspector școlar.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din Camna (Kávna) se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Bis. și Școala“.

Emolumente: Din cassada epitropiei parohiale suma de 561 cor., locuință și supraedificate lemne 15 m. și pentru sala de inv., conf. 10 cor. întregirea de stat e în curgere.

La recurse sunt a se alătură în original următoarele documente: 1. Extras de botez. 2. Diploma de învățător. 3. Atestat de apartinență. 4. Atestat de serviciu.

Alesul va providea strana fără alta remunerare.

Recursele adresate către comitetul parohial din Camna sunt a se înainta P. O. Of. ppbit. din Buteni Kőrösbökény, având reflectanții a se prezenta în cutare duminică ori sărbătoare în sfta biserică, spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Florian Roxin* ppbiter, insp. școl.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din Comiat (Temeskomját) ppresbiteral Lipovei, în conformitate cu concluzul Ven. Consistor de sub Nr. 6240/1913, prin aceasta se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Casă parohială cu intravilan de 800 st. □.
2. Jumătate sesiune parohială constătoare pin 16 jughere catastrale.
3. Stolele legale.
4. Birul legal.
5. Eventuala întregire dela stat.

Alesul are să supoarte toate dările publice după întreg venitul parohial și să catehizeze la școala confesională fără alta remunerare.

Parohia e de clasa III-a deci reflectanții au să dovedească că posed asemenea ovalificațiune, iar re-

cursele ajustate conform Regulamentului în vigoare, adresate comitetului parohial gr. or. rom. în Comiat le vor subșterne P. On. Oficiu protopopesc gr. or. rom. în Lipova (Lippa) îndatorăți fiind a se prezenta pe lângă stricta observare a §-ului 33 din Regulamentul pentru parohii, în sf. biserică din loc, spre a-și arată desteritatea în cele rituale.

Dat în ședința comitetului parohial gr. or. rom. din Comiat, ținută la 7/20 august 1913.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Fabriciu Manuilă*, protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului vacant învățătoresc din Groși (Garassa) se escrie concurs cu termen de 30 zile.

Venitele acestui post sunt: 1. Salariu în bani gata 950 cor. 2. Venitul pământului 40 cor. 3. Venitul cantoral 10 cor. 4. Pentru conferințe 10 cor. 5. Pentru scripturistică 10 cor. 8 stingini de lemne, din cari se va încălzi și sala de învățământ. 7. Locuință corespunzătoare și grădină.

Ceice doresc să ocupe acest post se avizează, ca recursele lor ajustate conform normelor în vigoare plus atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány) și adresate comitetului parohial din Groși să le trimită oficiului ppresbiteral din Mariaradna, iar dâșii să se prezinte în sfta biserică din Groși pentru a se arată poporului.

Din ședința comitetului parohial ținută la 20 oct. (2 nov.) 1913.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu*, protopresbiter, inspector de școale.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător-cantor la școala confesională gr. or. română din V. Seliște (Vaskószteleste) se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. în bani gata 380 cor., 2. 8 (opt) cubule bucate a 12 cor. 96 cor., 3. pentru lemne 75 cor., 4. pentru 80 porții de fân 32 cor., 5. venite cantorale 40 cor., 6. pentru conferință 20 cor., 7. întregire dela stat staverită sub Nr. 79570/910, cvartir și grădină.

Curățitul și încălzitul salei de învățământ cade în sarcina comunei bisericești.

Afegândul fără altă remunerare va fi îndatorat a instrui elevii școalei de repetiție, a se îngriji de cantorat în biserică și în parohie pe lângă stolele îndatinate, a instrui elevii în cântările bisericești precum și a-i conduce la s. biserică în duminică și sărbători.

Comuna bisericească are sală corespunzătoare și provăzută cu toate recvizitele pretinse de legea școlară.

Doritorii de a ocupa aceasta stațiune să-și trimită recursul cu documentele recerute la adresa Prea On. Oficiu ppresbiteral al tr. Vașcău în Cusuiș (Köszvényes) având a se prezenta în s. biserică din V. Seliște în careva duminică ori sărbătoare spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

V. Seliște la 24 octomvrie (6 noemvrie) 1913.

Ilie Bursășiu

paroh, preș. com. par.

În conțelegere cu: *Vasilie Nicoruția* vicar ppresc.

—□—

3—3